

تشدید نظارت چین بر بانکداری سایه و فعالیت‌های بین بانکی

کمیسیون رگولاتوری بانکداری چین اعلام کرد، چین برای کاهش ریسک‌های مالی این کشور در سال جاری میلادی نظارت بر بخش بانکداری را شدت خواهد بخشید. این نهاد اعلام کرد که ممکن است تلاش‌های بلندمدت برای کنترل هرج و مرج در بخش بانکداری نیاز باشد. کمیسیون رگولاتوری بانکداری چین اعلام کرد که اولویت‌های آن افزایش نظارت در حوزه بانکداری سایه و فعالیت‌های بین بانکی خواهد بود. این نهاد مالی اعلام کرد که مدیریت سهام داران بانکی، نحوه اداره شرکت‌ها و ساز و کار کنترل ریسک همچنان نسبتاً ضعیف است و این موضوع می‌تواند باعث هرج و مرج بازار شود. کمیسیون رگولاتوری بانکداری چین اعلام کرد که تحت کنترل قرار دادن بخش بانکداری یک کار سخت، پیچیده و بلندمدت خواهد بود و نقض در قوانین مدیریت شرکت‌ها، وام‌های خرید زمین و مدیریت دارایی‌های غیرفعال با مجازات‌های شدیدی همراه خواهد بود.

کمیسیون رگولاتوری بانکداری چین اعلام کرد، چین برای کاهش ریسک‌های مالی این کشور در سال جاری میلادی نظارت بر بخش بانکداری را شدت خواهد بخشید. این نهاد اعلام کرد که ممکن است تلاش‌های بلندمدت برای کنترل هرج و مرج در بخش بانکداری نیاز باشد. کمیسیون رگولاتوری بانکداری چین اعلام کرد که اولویت‌های آن افزایش نظارت در حوزه بانکداری سایه و فعالیت‌های بین بانکی خواهد بود. این نهاد مالی اعلام کرد که مدیریت سهام داران بانکی، نحوه اداره شرکت‌ها و ساز و کار کنترل ریسک همچنان نسبتاً ضعیف است و این موضوع می‌تواند باعث هرج و مرج بازار شود. کمیسیون رگولاتوری بانکداری چین اعلام کرد که تحت کنترل قرار دادن بخش بانکداری یک کار سخت، پیچیده و بلندمدت خواهد بود و نقض در قوانین مدیریت شرکت‌ها، وام‌های خرید زمین و مدیریت دارایی‌های غیرفعال با مجازات‌های شدیدی همراه خواهد بود.

بانکداری سایه و ریسک‌های ناشی از آن

سایه‌ای به صورت صدور ضمانت‌نامه یا اقلام زیرخط است. تعهداتی که به صورت اقلام زیرخط در ترازنامه‌ی بانک‌ها ثبت می‌شود، می‌تواند به اقلام بالای خط انتقال یابد.

■ **ریسک‌های بانکداری سایه**

ایرادهای بسیاری به بانکداری سایه که امروزه

سایه‌ای به صورت صدور ضمانت‌نامه یا اقلام زیرخط است. تعهداتی که به صورت اقلام زیرخط در ترازنامه‌ی بانک‌ها ثبت می‌شود، می‌تواند به اقلام بالای خط انتقال یابد.

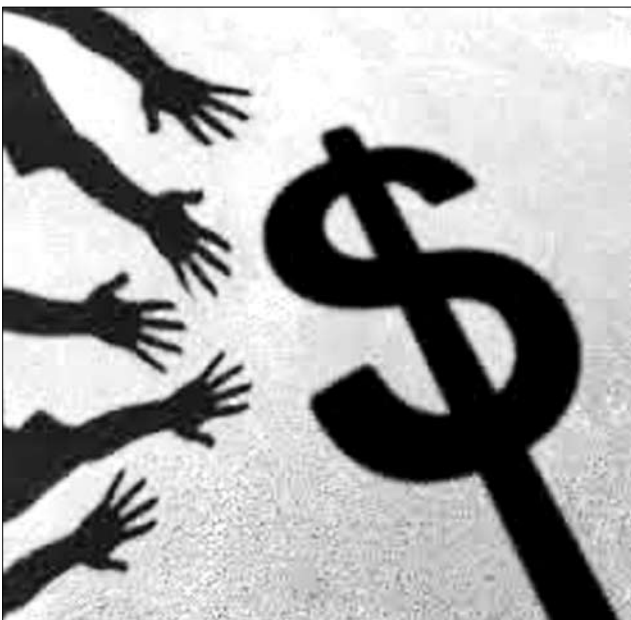
■ **ریسک‌های بانکداری سایه**

ایرادهای بسیاری به بانکداری سایه که امروزه

سایه‌ای به صورت صدور ضمانت‌نامه یا اقلام زیرخط است. تعهداتی که به صورت اقلام زیرخط در ترازنامه‌ی بانک‌ها ثبت می‌شود، می‌تواند به اقلام بالای خط انتقال یابد.

■ **ریسک‌های بانکداری سایه**

ایرادهای بسیاری به بانکداری سایه که امروزه

وقتی بانک‌های بخش عظیمی از تأمین مالی خود را با اوراق بهادار انجام دهند و این اوراق بهادار نیز در ارتباط مستقیم با مؤسسه‌ی فعال در بانکداری سایه‌ای باشد، هر نوع تغییر و تحولی در وضعیت اقتصادی و غیر اقتصادی ممکن است به بروز بحران در بانک‌ها منجر شود؛ پس میان منابع بانک‌ها و فعالیت‌های بانکداری سایه‌ای وابستگی وجود دارد. بانکداری سایه‌ای با منابع عمدتاً کوتاه‌مدت و اغلب به فروش دارایی‌های خود در اسرع وقت مجبور می‌شود و این فروش دارایی‌ها

وقتی بانک‌های بخش عظیمی از تأمین مالی خود را با اوراق بهادار انجام دهند و این اوراق بهادار نیز در ارتباط مستقیم با مؤسسه‌ی فعال در بانکداری سایه‌ای باشد، هر نوع تغییر و تحولی در وضعیت اقتصادی و غیر اقتصادی ممکن است به بروز بحران در بانک‌ها منجر شود؛ پس میان منابع بانک‌ها و فعالیت‌های بانکداری سایه‌ای وابستگی وجود دارد. بانکداری سایه‌ای با منابع عمدتاً کوتاه‌مدت و اغلب به فروش دارایی‌های خود در اسرع وقت مجبور می‌شود و این فروش دارایی‌ها

مهدی بازو کی در گفت‌وگوی اختصاصی با اخباربانک، بورس و بیمه؛

بانکداری سایه باعث افزایش ریسک در سیستم مالی می‌شود

■ **طیبه قهرمانی کوشان**

■ **بانکداری در سایه چگونه منجر به افزایش ریسک می‌شود؟**

از آنجایی که بانک‌های سایه سپرده‌نمی‌پذیرند مشمول قوانین کمتری نسبت به بانک‌های سنتی هستند؛ بنابراین بانفوذ بیشتر نسبت به رقبای اصلی خود می‌توانند کارمزدهای حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها را افزایش دهند که این خود منجر به افزایش ریسک در سیستم مالی می‌شود. بانک‌های سایه نیز می‌توانند به‌طور غیرمستقیم باعث ایجاد ریسک سیستماتیک شوند زیرا آن‌ها به سیستم بانکداری سنتی از طریق تزخیره واسطه اعتباری متصل هستند. از آنجایی که سرمایه‌های بانک‌های سایه مانند بانک‌های اصلی مشمول بیمه نیست این امر می‌تواند مشکلاتی برای این بانک‌ها در برداشته باشد.

■ **بسیاری از بانک‌های کشور امروز از ساختارهای مالی قابل دفاعی در قالب صورت‌های مالی خود برخوردار نیستند، نظر شما در این رابطه چیست؟**

پایین بودن نسبت سرمایه به دارایی‌های موزون شده به ریسک در نظام بانکی باعث شده تا ریسک معاملات با بانک‌های ایرانی در بازارهای بین‌المللی بالا آرزویابی شود و طبیعتاً تمام شرایط گذشته در بازار پولی کشور در ایجاد این شرایط نقش داشته‌اند. برآوردهایی که از مطالبات معوق، سوخت شده و مشکوک الوصول نظام بانکی وجود دارد، اعداد بسیار بالایی را نشان می‌دهد که در صورت‌های مالی بانک‌ها خود را نمایان می‌کند. در چنین شرایطی نظام بانکی ایران نیازمند جراحی عظیم است. منتقدان بانکداری سایه بیشتر بر این موضوع تأکید می‌کنند که بانکداری سایه انتشار ریسک را به‌طور گسترده‌ای در بازارهای مالی افزایش می‌دهد. این افزایش ریسک ممکن است از طریق مختلف نظیر ایجاد فرصت برای اهرم‌های خارج از نظام بانکی، تحت نظارت، عدم قطعیت و نا اطمینانی از طریق فراهم کردن فرصت‌های سرمایه‌گذاری جایگزین سپرده بانکی به وقوع بحران مالی منجر شود.

بسیاری از بانک‌های کشور امروز از ساختارهای مالی قابل دفاعی در قالب صورت‌های مالی خود برخوردار نیستند، نظر شما در این رابطه چیست؟

پایین بودن نسبت سرمایه به دارایی‌های موزون شده به ریسک در نظام بانکی باعث شده تا ریسک معاملات با بانک‌های ایرانی در بازارهای بین‌المللی بالا آرزویابی شود و طبیعتاً تمام شرایط گذشته در بازار پولی کشور در ایجاد این شرایط نقش داشته‌اند. برآوردهایی که از مطالبات معوق، سوخت شده و مشکوک الوصول نظام بانکی وجود دارد، اعداد بسیار بالایی را نشان می‌دهد که در صورت‌های مالی بانک‌ها خود را نمایان می‌کند. در چنین شرایطی نظام بانکی ایران نیازمند جراحی عظیم است. منتقدان بانکداری سایه بیشتر بر این موضوع تأکید می‌کنند که بانکداری سایه انتشار ریسک را به‌طور گسترده‌ای در بازارهای مالی افزایش می‌دهد. این افزایش ریسک ممکن است از طریق مختلف نظیر ایجاد فرصت برای اهرم‌های خارج از نظام بانکی، تحت نظارت، عدم قطعیت و نا اطمینانی از طریق فراهم کردن فرصت‌های سرمایه‌گذاری جایگزین سپرده بانکی به وقوع بحران مالی منجر شود.

یادداشت

فعالیت مختلف

بانکداری سایه در ایران

■ **وهاب قلیچ، کارشناس اقتصادی**

بانکداری سایه‌ای مجموعه‌هایی از واسطه‌های مالی غیربانکی نظیر صندوق‌های سرمایه‌گذاری، مؤسسات رهنی، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، صندوق‌های مشترک بازار پولی و صندوق پوشش ریسک و شرکت‌های لیزینگ است. در بانکداری سایه محصولاتی نظیر اوراق بهادار، پشتوانه‌دارایی، وام‌های و کالته، تولیدات مدیریت ثروت، سرمایه‌گذاری ساختار یافته و غیره وجود دارد. برای اندازه‌گیری بانکداری سایه‌ای معیارهای مختلفی ارائه شده است. برخی از این معیارها مانند تعاریف بانکداری سایه‌ای بر اساس فعالیت، نهاد یا نهاد و فعالیت بیان شده‌اند. برای اندازه‌گیری بانکداری سایه‌ای می‌توان از جریان وجوه در مؤسسات مالی غیر بانکی استفاده کرد. در این معیار اندازه‌گیری، اطلاعات آماری از جریان وجوه دارایی‌های مالی مؤسسات مالی غیر بانکی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. صندوق‌های مشترک بازار پولی در زمینه سرمایه‌گذاری در خرید اوراق بدهی مانند اوراق قرضه خزانه و اوراق تجاری کوتاه‌مدت، صدور گواهی سپرده و قراردادهای باز خرید فعالیت دارند. صندوق‌های سرمایه‌گذاری نیز به صورت و کالته از طرف سرمایه‌گذار در طیف وسیعی از دارایی‌ها به نمایندگی از مشتریان خود سرمایه‌گذاری می‌کنند. صندوق‌های پوشش ریسک در حقیقت استخرهای نقدینگی هستند که به منظور کاهش ریسک سرمایه‌گذاری تأسیس شده‌اند و با استفاده از ابزارهای متنوع مالی نظیر اختیار معامله و عملیات آتی می‌توانند بازدهی‌های بالا کسب کنند و مدیریت بهتری در مقایله با ریسک‌های پیش‌رو داشته باشند. در فرآیند اوراق بهادار سازی واسطه‌گران مالی، مستقیماً به سرمایه‌گذاران از طریق دارایی‌ها وام می‌دهند و تأمین وجوه توسط سرمایه‌گذارانی انجام می‌شود که یک ابزار مالی قابل مبادله را می‌خرند؛ بنابراین در فرآیند تبدیل دارایی‌ها به اوراق بهادار، مؤسساتی که نیاز به تأمین مالی دارند اقدام به تأسیس یک شرکت با مقصد خاص می‌کنند و آن دسته از دارایی‌های مالی خود را که دارای جریان نقدی آتی است، به شرکت با مقصد خاص می‌فروشند. به‌طور کلی می‌توان گفت بانکداری سایه در ایران وجود دارد و به شکل‌های مختلفی در نهادهای مالی فعالیت می‌کند.

شکل تازه‌ای از بانکداری در سایه

■ **محمد ارباب افصلی، پژوهشگر اقتصادی**

بانکداری سایه نازل به فعالیت‌هایی است که در قبال سپرده‌پذیری، تأمین و تجهیز منابع برای مصارفی از قبیل سرمایه‌گذاری انجام می‌شود. این وظایف در دسته وظایف سنتی بانک‌ها قرار می‌گیرد. در طول ادوار مختلف مؤسسات دیگری هم‌باین عناوین فعالیت کرده‌اند؛ اما خارج از چتر حمایتی و نظارتی مقام‌های پولی یا بانک‌های مرکزی بوده‌اند. در گذشته اطلاعات در دسترس نشان می‌داد حجم قابل توجهی از نقدینگی که زیر چتر نظارتی بانک مرکزی در حال گردش بود به شرکت‌های لیزینگ یا مؤسسات مالی و اعتباری ختم می‌شد. البته در آن دوران بسیاری از مؤسسات مجوز دریافت نکرده و اطلاعات در دسترس از آن‌ها در دسترس نبود. برخی از نهادهای دیگر در بازار سرمایه فعالیت می‌کردند این نهادها اعم از چند صندوق سرمایه‌گذاری و بورسی بودند که در گذر زمان دسته‌بندی آن‌ها تغییر پیدا نکرده اما حجم آن‌ها زیاد شده است در چند سال اخیر چیزی حدود ۷۰ یا ۸۰ صندوق بورسی داشتیم اما در حال حاضر نزدیک به ۲۲۵ صندوق بورسی وجود دارد. قاعدتاً حجم منابع این صندوق‌ها هم قابل توجه است. علاوه بر آن صندوق‌های سرمایه‌گذاری در املاک و مستغلات و صندوق‌های سرمایه‌گذاری در طلا و صندوق‌های جدیدی که تحت عنوان صندوق‌های جسورانه از آن یاد می‌کنیم به این مؤسسات اضافه شده‌اند که گرچه بازار گسترده‌ای ندارند اما به هر صورت اقدام به پذیره‌نویسی و جذب سرمایه می‌کنند بنابراین می‌توان گفت که حجم مؤسسات درگیر در فعالیت‌های مربوط به بانکداری سایه گسترده شده است از سوی هم دیگر سطح منابع بانکداری و فعالیت بانک‌ها به تبع افزایش پیدا کرده است. این دوره جدیدی در بانکداری سایه همراه با تغییرات گسترده شکل گرفته است.

این روش که وثیقه را به فروشنده می‌فروشند و در زمان مقرر با قیمت توافق شده آن را باز خرید می‌کنند، اما در ایران مؤسسات مالی درست مثل بانک‌های رسمی کشور منابع را از دست سپرده‌گذار کوچک و بزرگ می‌گیرند و بخش بسیار ناچیز آن را به برخی افراد وام می‌دهند و قسمت عمده آن را به شرکت‌های زیرمجموعه خودشان تسهیلات می‌دهند. تقریباً این عمل نه تنها در مؤسسات مالی و اعتباری غیرمجاز بلکه در بیشتر بانک‌های کشور اتفاق افتاده است. سپرده‌های مردم به شرکت‌های وابسته به خودموسسه یا بانک پرداخت شده و آن‌ها نیز با سرمایه‌گذاری اشتباه در مسکن یا هر جای دیگر عملاً منابع را قفل کرده‌اند. کار دیگری که بانکداری سایه در دنیا انجام می‌دهد این است که بانک‌های سایه می‌توانند مجری ارائه وام‌های طولانی‌مدت مثل وام‌های مسکن، تسهیلات اعتباری و سراسر نظام مالی یا تطبیق سرمایه‌گذاران و وام‌گیرندگان وارد شدند و در زمان کوتاهی توانستند سهم قابل توجهی از نقدینگی کشور را جلب و جذب کنند و تحت مدیریت خود درآوند. برخی گزارش‌ها حکایت از آن دارد بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان از نقدینگی کشور فقط در اختیار هفت موسسه‌ای قرار دارد که فاقد اعتبار نزد بانک مرکزی هستند.

چه شباهت‌ها و تفاوت‌های بانکداری سایه ایران و جهان وجود دارد؟

شباهت اصلی بانکداری سایه در ایران و جهان این است که در هر دو مورد این نوع بانکداری از قید و نظارت قوانین پولی و مالی معاف یا نظارت بر عملکرد آن‌ها بسیار اندک است؛ البته در ایران این آزادی عمل بیشتر است. اساساً بانک‌های سایه در دنیا سپرده نمی‌پذیرند در عوض متکی به سرمایه‌های کوتاه‌مدت هستند که از طریق اوراق یا بازار باز خرید تأمین می‌شود که در آن وام‌گیرندگان در قبال اخذ وام نقدی وثیقه‌ای ارائه می‌کنند، با